

Taloudellinen katsaus

Kesä 2015

Sisällysluettelo

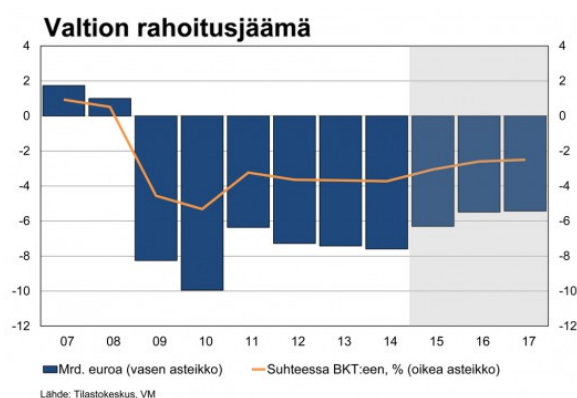
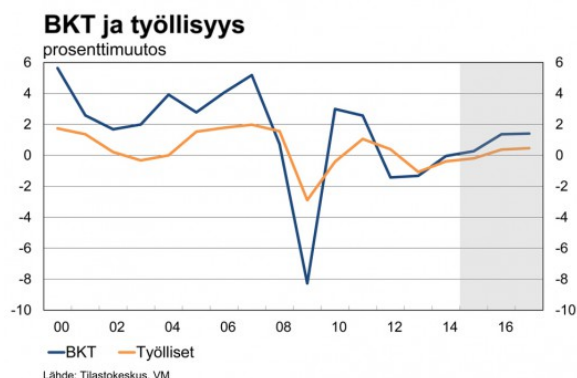
Tiivistelmä	3
Johdanto	5
Kansainvälinen talous	8
Kysyntä ja tarjonta	11
Työllisyys, hinnat ja palkat	17
Julkinen talous	21
Taustakuvat	23
Lisätietoja	24

Tiivistelmä

- Kuluvana vuonna Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan vain 0,3 % ja vuosien 2016 ja 2017 talouskasvuksi ennustetaan 1,4 %.
- Työllisyyskehitys on ollut alkuvuonna ennakoitua heikompaa. Suomen talouden heikko kasvu ei paranna kuluvan vuoden työllisyysnäkyviä. Työttömyys on jatkanut kasvuaan jopa ennakoitua voimakkaammin ja ennuste työttömyysasteeksi vuodelle 2015 on 9,3 %.
- Tavaroiden ja palvelujen vienti kehittyi alkuvuoden aikana erittäin heikosti ja viennin ennustetaan lisääntyvän tänä vuonna vain 0,3 %. Vuosina 2016 ja 2017 vienti kasvaa yli kolme prosenttia euroalueen talouskasvun kiihtyessä.
- Yksityisen kulutuksen myönteistä kehitystä tukevat kotitalouksien reaalitulojen kasvu ja kuluttajien odotusten koheneminen, minkä seurauksena yksityinen kulutus lisääntyy tänä vuonna 1,2 %.
- Tuotanto ei ole käytännössä lisääntynyt Suomessa kolmeen vuoteen. Talouskasvu on elpymässä epäyhtenäisesti, sillä talouden aktiviteettia ylläpitävät tänä vuonna muutamat yksityisten palveluiden toimialat ja alkutuotanto. Taloutta supistavat jalostustoimialat teollisuudessa ja rakentamisessa.
- Viime vuonna Suomen julkisyhteisöjen alijäämä ylitti 3 prosentin viitearvon. Viitearvo ylittyy vielä kuluvana vuonna,

mutta alijäämä pienenee sopeutustoi-
mien sekä viriävän talouskasvun myötä
alle kolmen prosentin v. 2016. Julkis-
yhteisöjen velkasuhde sen sijaan jatkaa
kasvuaan, joskin hidastuvalla tahdilla.

- Kotimaiset riskit liittyvät edelleen reaalitalouden kehitykseen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Suomen talouskasvu jää lyhyellä aikavälillä kilpailijamaita alhaisemmaksi. Reaalitalouden suotuisa kehitys on välttämätön ehto julkisen talouden tilan paranemiselle.

Keskeiset ennusteluvut

	2014* mrd. euroa	2012	2013*	2014*	2015**	2016**	2017**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	204	-1,4	-1,3	0,0	0,3	1,4	1,4
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	77	1,6	-1,6	-1,4	1,1	3,4	3,8
Kokonaistarjonta	281	-0,6	-1,4	-0,4	0,5	1,9	2,0
Tavaroiden ja palvelujen vienti	76	1,2	-0,7	-0,7	0,3	3,3	3,7
Kulutus	164	0,4	-0,2	0,0	0,9	0,7	0,7
yksityinen	113	0,3	-0,6	-0,1	1,2	0,8	0,8
julkinen	51	0,5	0,6	0,2	0,2	0,3	0,4
Investoinnit	41	-2,2	-5,3	-5,1	-1,0	4,6	4,2
yksityiset	32	-3,2	-7,3	-6,5	-2,0	5,7	5,4
julkiset	8	2,6	4,0	0,6	3,2	0,3	-0,2
Kokonaiskysyntä	281	-0,6	-1,1	-0,7	0,4	1,9	2,0
kotimainen kysyntä	205	-1,2	-1,3	-0,7	0,4	1,4	1,4

Muut keskeiset ennusteluvut

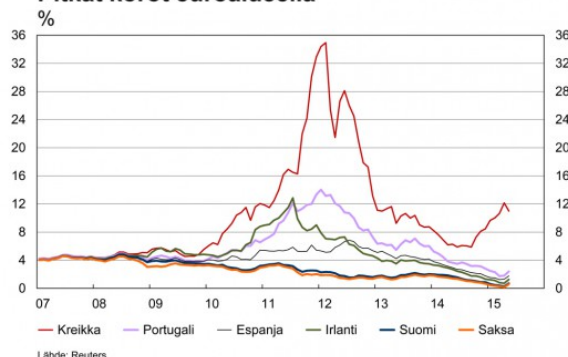
	2012	2013*	2014*	2015**	2016**	2017**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	200	202	204	206	212	218
Palvelut, määrän muutos, %	0,6	-1,6	0,9	0,8	1,5	1,5
Koko teollisuus, määrän muutos, %	-8,5	-1,5	-1,6	-1,3	2,2	2,9
Työn tuottavuus, muutos, %	-2,1	0,4	0,4	0,5	1,2	1,5
Työlliset, muutos, %	0,4	-1,1	-0,4	-0,2	0,4	0,4
Työllisyysaste, %	69,0	68,5	68,3	68,5	68,8	69,1
Työttömyysaste, %	7,7	8,2	8,7	9,3	9,0	8,7
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	2,8	1,5	1,0	0,1	1,2	1,4
Ansiotasoindeksi, muutos, %	3,2	2,1	1,4	1,1	1,1	1,2
Vaihtotase, mrd. euroa	-3,9	-2,9	-2,3	-1,3	-1,1	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-1,9	-1,4	-1,1	-0,6	-0,5	-0,5
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,6	0,2	0,2	0,0	0,1	0,2
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,9	1,9	1,4	0,6	0,8	1,2
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	56,1	57,8	58,6	59,1	58,4	57,9
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	42,7	43,9	44,2	44,7	44,5	44,0
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,1	-2,5	-3,2	-3,2	-2,5	-2,4
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-3,6	-3,7	-3,7	-3,1	-2,6	-2,5
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	52,9	55,8	59,3	62,3	63,8	64,8
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	42,0	44,4	46,6	48,7	49,8	50,8

Johdanto

Suomen kansantalous kasvaa seuraavien parin vuoden ajan kilpailijamaitamme hitaammin. Viennin kehitys on ollut vaisua kuluvaan vuoden alkupuolella ja markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu myös lähitulevaisuudessa. Ennusteen mukaan teollisuustuotannon taso tulee olemaan v.2017 noin neljänneksen alemmalla tasolla kuin kymmenen vuotta sitten. Ilman yksityisen sektorin tuotannollisia investointeja talouden kasvupotentiaali ei tule merkittävästi kasvamaan.

Kansainvälisen talouden kehittyminen on viime aikoina ollut kaksijakoista. Huolimatta Yhdysvaltojen alkuvuoden poikkeuksellisista tekijöistä johtuvista heikoista luvuista, maan talous kasvaa kuitenkin kuluvana vuonna 2½ prosenttia ja seuraavina kahtena vuonna noin kolme prosenttia. Iso-Britanniassa kasvunäkymät ovat myös hyvät ja euroalueenkin ennustetaan kasvan koko ennusteperiodin aikana Suomen taloutta nopeammin. Tärkeimmistä kilpailijamaista Ruotsin ennustetaan kasvavan seuraavina vuosina noin 2½ prosenttia vuodessa ja Saksan kasvuksi arvioidaan reilut puolitoista prosenttia vuodessa.

Pitkät korot euroalueella

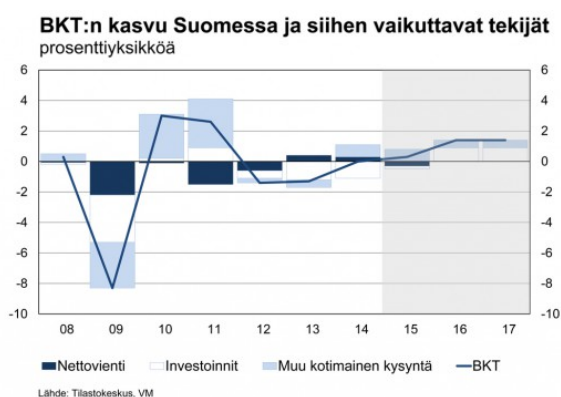

Kiinan kasvu vaimenee ennusteperiodilla ja v. 2017 kasvu jää 6½ prosentin tuntumaan. Venäjän talous jatkaa supistumistaan. Kuluvaan vuonna talouden ennustetaan supistuvan 5 % ja ensi vuonna 2%. Venäjän talous on erittäin vaikeassa tilanteessa, sillä tuotantokoneisto on vanhanaikaista ja tuotantorakenne on yksipuolinen.

Ennusteen taustaoletukset ovat kasvua tukevia. Rahapolitiikan viritys luo omalta osaltaan edellytykset taloudelliselle aktiviteetille ennustehorisontilla. Lyhyet korot pysyvät hyvin alhaisina ja kolmen kuukauden euriborin vuosikeskiarvoksi vuodelle 2017 ennustetaan 0,2 %. Kymmenen vuoden korkotasoa pysyy vastaavasti alhaisella tasolla, ollen 1,2 % ennustehorisontin viimeisenä vuotena. Euron dollarikurssin ennustetaan edelleen heikkenevän ja vuoden 2017 lopussa ollaan jo pariteetissa. Euron heikkeneminen tukee viennin hintakilpailukykyä dollaria maksuvaluuttana käytävillä markkinoilla. Myös energian hinnan aleneminen edesauttaa Suomen kasvu-

näkymiä. Ansiotasoindeksin ennustetaan kehittyvän maltillisesti, reilun prosentin, seuraavien parin vuoden aikana.

Kuluvana vuonna Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan vain 0,3 %. Tilastokeskuksen mukaan tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen neljännesvuosikasvu oli -0,1 %. Siten ennuste olettaa kasvun käynnistyvän heti toisella neljänneksellä. Tavaroiden ja palvelujen vienti kehittyi alkuvuoden aikana erittäin heikosti ja viennin ennustetaan lisääntyvän tänä vuonna vain 0,3 %. Tuonti sen sijaan kasvaa 1,1 % mm. lisääntyvän yksityisen kulutuksen johdosta. Nettoviennin kontribuutio jää siis kuluvan vuoden osalta negatiiviseksi.

Yksityisen kulutuksen myönteistä kehitystä tukevat kotitalouksien reaalitulojen kasvu ja kuluttajien odotusten koheneminen, minkä seurauksena yksityinen kulutus lisääntyy tänä vuonna 1,2 %. Yksityiset investoinnit laskevat prosentin johtuen lähinnä rakennus- ja T&K-investointien heikosta kehityksestä. Kone- ja laiteinvestoinneissa sen sijaan on nähtävissä hienoista piristymistä. Infrastruktuuri-investoinnit kasvattavat julkisia investointeja 3,2 %. Teollisuustuotannon laskun ennustetaan jatkuvan jo viidettä vuotta pe-

räkkäin tuotannon supistuessa tänä vuonna -1,3 %. Palvelutuotannon arvioidaan sen sijaan kasvavan 0,8 %.

Työmarkkinoiden tilanne pysyy edelleen heikkona. Työttömyys on alkuvuonna jatkanut nousuaan ja kuluvan vuoden työttömyysasteeksi ennustetaan 9,3 %. Myös työllisten määrään ennustetaan hiukan alenevan. Työn tuottavuuden kehitys pysyy edelleen vaisuna. Inflaatio jää vain 0,1 prosenttiin ja ilman veropäätöksiä kuluvana vuonna oltaisiin deflaatiassa.

Vuoden 2016 kasvuksi muodostuu 1,4 %. Kasvu muuttuu laajapohjaiseksi, sillä huoltotaseen kaikki kysyntäerät vaikuttavat talouskasvuun positiivisesti. Viennin kasvu jää edelleen maailmankaupan kasvua hitaammaksi. Se lisääntyy edellisvuodesta 3,3 %, mutta tuonnin ennustetaan myös nousevan samassa tahdissa ja siten nettoviennin kontribuutio jää nolnaan. Yksityisten investointien nähdään kehittyvän kauttaaltaan positiivisesti ja myös rakennusinvestoinnit lisääntyvät. Investointeja vauhdittavat erityisesti muutamien isojen teollisuusinvestointien. Yksityisen kulutuksen ennustetaan lisääntyvän 0,8 %. Tarjonnan puolella teollisuuden viisi vuotta kestäneen alamäen ennustetaan päättyvän ja tuotannon lisääntymiseksi ennustetaan 2,2 %. Suomessa palvelusektori on pitkälti riippuvainen teollisuudesta ja sen vanavedessä palveluiden tuotantokin lähtee 1,5 % kasvuun. Työmarkkinoilla työllisten lukumäärä kääntyy hienoiseen nousuun suhdannetilanteen lievän kohenemisen myötä. Työttömyysasteen ennustetaan pysyvän kuitenkin 9 prosentissa. Inflaatio hiukan kiihtyy, mutta edelleen pysytään vain noin prosentin tuntumassa.

Vuoden 2017 talouskasvuksi ennustetaan 1,4 %. Kotimainen kysyntä on talouskasvun taustalla, sillä nettoviennin vaikutus jää ole-mattomaksi. Ennustekuvan mukaan vuosien 2015 – 2017 kumulatiivinen kasvu jää vain 3,1 prosenttiin ja BKT:n määrä edelleen noin kolme prosenttia pienemmäksi kuin edellisessä suhdannehuipussa vuoden 2007 lopulla.

Julkinen talous pysyy edelleen alijäämäisenä pitkään jatkuneen heikon suhdannetilanteen sekä pidempiaikaisten rakenneongelmien vuoksi. Aiemmin toteutetut sopeutustoimet ovat rajoittaneet alijäämän kasvua, mutta eivät ole pysäyttäneet sitä. Kolmen prosentin alijäämäraja rikkoutui viime vuonna. Viitearvo ylittyy myös tänä vuonna, mutta alijäämä supistuu sopeutustoimien sekä viriävän talouskasvun myötä alle viitearvon v. 2016. Julkinen velka jatkaa kasvuaan ja ylittää 60 prosentin rajan.

Ennusteen riskit kansainvälisen talouden osalta ovat edelleen negatiiviset. Huolimatta Euroalueelle ennustetun kasvun kohentumis-

ta ja Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen hyvien kasvunäkymien, kansainvälinen talous on yhä altis negatiivisille shokeille. Kiinassa velkaantumisen ja varallisuuden, kuten asuntojen ja osakkeiden hintojen, nousu on ollut nopeaa. Hidastuvan kasvun oloissa näistä saattaa aiheutua markkinahäiriöitä. Venäjän taloudellinen kehitys tulee olemaan heikkoa lähivuodet.

Kotimaiset riskit liittyvät edelleen reaali-talouden kehitykseen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että Suomen talouskasvu jää lyhyellä aikavälillä kilpailijamaita alhaisemmaksi. Reaali-talouden suotuisa kehitys on välttämätön ehto julkisen talouden tilan paranemiselle. On syytä korostaa sitä, että ennustetun kaltainen talouskehitys ei itsessään tule merkittävästi kohentamaan julkisen talouden tilaa Suomes-sa.

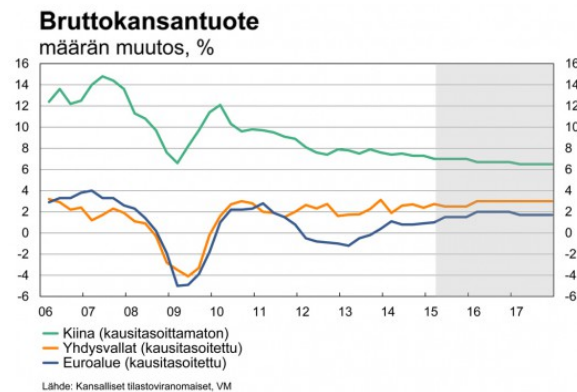
Avoimen sektorin kustannuskilpailukyvyyn kannalta olennaista ovat tuotannon tekijöiden hinnat ja niiden mahdollisimman kitkaton saatavuus. Verojärjestelmän kannustavuuteen ja työmarkkinoiden toiminnantehokkuuteen vaikuttaminen ovat tekijöitä joihin talouspoliittisilla päätöksillä voidaan vaikuttaa. Kansainvälisessä kilpailussa kustannusrakenteeseen liittyvät tekijät ovat merkittävässä asemassa markkinaosuuksista kilpailtaessa. Työmarkkinoiden yhteensopivuusongelma tulee ilman rakenteellisia muutoksia muodostumaan kasvun esteeksi jo lähivuosina. Ennakoitavalla talouspolitiikalla ja julkisen talouden haasteisiin vastaavan strategian määrätietoisella toimeenpanolla luodaan tulevaisuuden uskoa vaikeina aikoina.

Kansainvälinen talous

Kansainvälinen talous kääntyy hitaasti kiihtyvään kasvuun

Yhdysvalloissa kasvu kiihtyy uudelleen vuoden ensimmäisen neljänneksen tilapäisen notkahduksen jälkeen. Vaimean aktiviteetin taustalla olivat muun muassa hankala talvi sekä työtaistelu satamissa, jotka hetkellisesti alensivat kysyntää ja hidastivat tavaravirtoja. Muun muassa Yhdysvaltain yksityisen kulutuksen painoarvon ja globaalien arvoverkkojen vuoksi tilapäisten tekijöiden vaikutukset tuntuivat myös monissa muissa talouksissa.

Geopoliittiset jännitteet mm. Venäjällä ja Lähi-idässä edelleen varjostavat kasvunäkymiä. Luottamus ei kuitenkaan ole heikentynyt samassa määrin kuin esimerkiksi eräissä aiemmissa poliittisissa ja valuuttakriiseissä.

Etenkin teollisuusmaissa yksityiset investoinnit ovat edelleen merkittävästi alemmalla tasolla kuin ennen kriisiä, ja euroalueella ne ovat jatkaneet supistumistaan. Investointien kasvu pysyy vaimeana. Niiden jarruna on vähäinen nykyinen ja etenkin odotettu kysyntä, epävarmuus sekä korkeasta velkaantuneisuudesta koitunut taseiden sopeutus. Kriisin runtelemissa maissa myös rahoituksen hinta ja saatavuus edelleen painavat investointeja. Vähäiset investoinnit ovat myös osasyynä maailmankaupan poikkeuksellisen hitaaseen kasvuun.

Toisaalta alentunut öljyn hinta on luonut merkittävän kysyntäsykäyksen öljyä tuoviin maihin vuoden 2014 jälkimmäiseltä puoliskolta alkaen. Esimerkiksi euroalueella öljytuotteiden nettotuonnin arvo laskee v. 2015 enemmän kuin prosenttiyksikön BKT:sta suhteessa vuoden 2013 nettotuonnin arvoon, mikä summa vapautuu muuhun kulutukseen tai investointeihin.

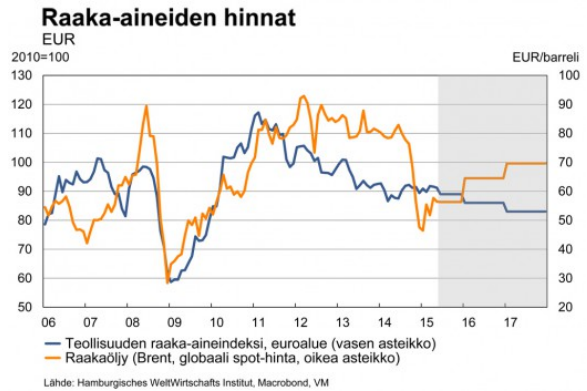
Euroopassa merkittävin valopilkku on Iso-Britannia, jossa vahva kasvu on käynnistynyt julkisen sektorin mittavasta sopeutuksesta huolimatta. Myös mm. Espanjassa ja Hollannissa kasvu on palannut, osaltaan aiemmin tehtyjen rakenneuudistusten vuoksi. Euroalueella kasvun haurauden taustalla on toipuminen velkakriisin vaikutuksista, vaikka heikentynyt euro kohentaakin ulkoista kysyntää. Kasvua hidastaa useiden jäsenvaltioiden heikko kilpailukyky, joka vaimentaa tarjonnan mahdollisuuksia.

Kulutuksen kasvun kiihtymistä estää korkeana pysyttelevä työttömyys, mutta kulutuksen kasvu on vaimeaa myös Saksassa, jossa työllisyys on ennätysellisen hyvää. Saksan vaihtotaseen ylijäämä pysyy korkeana ja jopa kasvaa, mikä osaltaan kertoo vähäisestä kotimaisesta kysynnästä. Euroopassa julkisen velan korkea taso rajoittaa pitkään hallitusten mahdollisuuksia reagoida mahdollisiin tuleviin shokkeihin.

Kiinan poikkeuksellisen pitkään pysynyt vahva talouskasvu alkaa hidastua. Jos maan politiikka onnistuu, kasvu hidastuu hallitusti. Myös Brasilian ja monen muun kehittyvän talouden kasvu on ennustejaksolla hitaampaa, kuin mihin viime vuosina totuttiin. Venäjä pysyy taantumassa.

Deflaatiokierteen vaaraa ei ole

Raakaöljyn hinta on laskenut jyrkästi viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla ennen kaikkea kehittyvien talouksien heikentyneiden näkymien, Yhdysvaltain kasvavan tuotannon sekä OPEC:n korkeana pysyneen tarjonnan vuoksi. Hinnan odotetaan palautuvan vain hyvin maltillisesti. Kun käytännössä kaikissa tuotteissa ja palveluissa on välituotteena käytetty energiaa, menee öljyn hintashokki hintoihin läpi talouden. Teollisuuden raaka-aineiden hinnat laskevat edelleen hitaasti, kun kehittyvien talouksien kysyntä on aiempaa hitaampaa ja tarjonta edelleen laajaa.

Tuonti- ja tuottajahinnat laskevat useissa teollisuusmaissa. Inflaatio-odotukset ovat erittäin alhaiset, mikä tarjoaa keskuspankeille mahdollisuuden epätavallisen rahapolitiikan jatkamiseen. Kreikassa deflaation välttäminen on vaikeaa, mutta muuten euron heikkeneminen vähentää hintojen laskun riskiä, eikä varsinaisen deflaatiokierteen uhkaa ole näköpiirissä.

Kriisimaissa pankkilainojen korot ovat edelleen merkittävästi korkeammat kuin parhaan luottoluokituksen maissa, mikä hidastaa sekä kulutusta että investointeja. Korokojen normalisoituminen alkaa Yhdysvalloissa tänä vuonna, mutta euroalueen korot nousevat vain erittäin hitaasti.

Riskit painottuvat edelleen alasuuntaan

Euroalueella talouksien toipuminen velka- ja finanssikriisistä saattaa olla ennustettuakin hankalampaa. Yksityisen sektorin vähäinen luottojen kysyntä saattaa leikata kulutusta tai investointeja, ja riskit saattavat jopa johtaa kriisin uudelleen leimahtamiseen. Ei myöskään ole selvää, miten vakavasti velkaantuneet jäsenmaat tulevat hoitamaan julkisen sektorin taseidensa sopeutuksen.

Investointinäkymissä on negatiivisen kierteen vaara. Kun investointien jarruna on vähäiseksi odotettu kysyntä, myös investointien kysyntä pysyy vaimeana.

Venäjän taloustilanne pysyy hankalana. Jatkuessaan Ukrainan kriisi pitää epävarmuutta koholla ja saattaa kasvattaa pääomavirtoja Venäjältä, alentaa investointeja ja syventää Venäjän taantumaa. Geopoliittiset riskit saattavat heijastua luottamukseen ja hidastaa kasvua EU:ssa.

Erittäin alhaiset korot teollisuusmaissa sekä lisääntynyt halukkuus riskinottoon ovat ohjanneet sijoitusvirtoja muun muassa asunto- ja osakemarkkinoille, mikä on voinut johtaa yliarvostukseen hinnoittelussa. Epätavallisen rahapolitiikan loppuminen ennustejaksolla, korkotasojen alkava nousu sekä Yhdysvaltain dollarin vahvistuminen voivat aiheuttaa vahvoja reaktioita rahoitusmarkkinoilla. Etenkin monissa kehittyvissä talouksissa on otettu dollarimääristä velkaa, mistä voi syntyä voimakkaita pääomaliikkeitä.

Kysyntä ja tarjonta

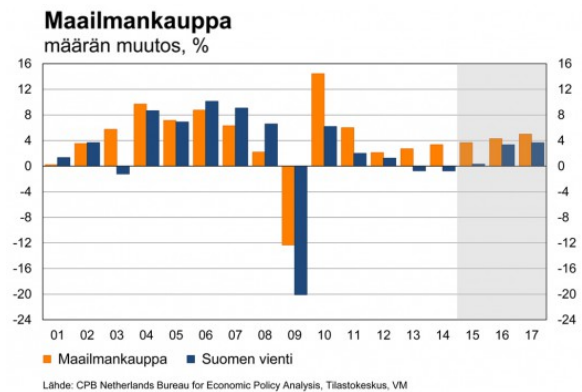
Euroalueen talouskasvu nostaa vientiä

Tilastokeskuksen kesäkuussa 2015 julkaiseman neljännesvuositilipidon mukaan vienti supistui 0,7 % v. 2014. Vienti jatkoi supistumistaan 0,9 % vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä edellisestä neljänneksestä. Ennustejaksolla vienti kääntyy kasvuun euroalueen talouskasvun kiihtyessä. Euron dollarikurssin heikentymisellä on viennin kasvua tukeva vaikutus, sillä suurin osa ulkomaankaupasta käydään dollareissa tai euroissa.

Vuonna 2015 viennin kasvu jää 0,3 prosenttiin. Venäjän heikko taloustilanne on eräs tekijä viennin huonolle kehitykselle: vienti Venäjälle on laskenut 40 % vuoden 2010 jälkeen. Vaikka viennin Venäjälle ei oleteta elpävän nopeasti, suurin lasku Venäjän kaupassa on jo takana.

Vuosina 2016 ja 2017 viennin kasvu kiihtyy 3,3 ja 3,7 prosenttiin. Suomi menettää markkinaosuuksiaan maailmankauppaan verrattua edelleen ennustejaksolla, mutta vähemmän kuin viime vuosina euroalueen talouskasvun kiihtymisen seurauksena.

Kesäkuussa julkaistun neljännesvuositilipidon mukaan tuonti supistui 1,4 % v. 2014. Tuonti kuitenkin kasvoi vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä 2,2 % edellisestä neljänneksestä. Investointien ja kulutuksen kääntyminen kasvuun kiihdyttävät tuontia jo v. 2015 siten, että nettoviennin vaikutus vähentää bruttokansantuotetta tänä vuonna. Vaikka viennin kasvu kiihtyy ennustejaksolla, nettovienti ei käännä kasvua tukevaksi.

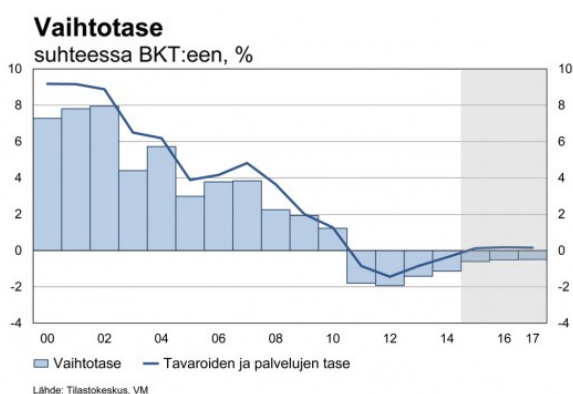

Vaihtosuhte kääntynyt positiiviseksi

Tuontihinnat laskevat edelleen, mutta hintojen lasku on jo hidastunut ja niiden ennustetaan kääntyvät nousuun tämän vuoden lopulla piristyvän maailmankaupan ja valuuttakurssin heikkenemisen vetäminä. Tuontihintojen voimakkaaseen laskuun v. 2015 vaikuttaa erityisesti öljyn hinnan lasku. Vientihintojen lasku on ollut tuontihintoja hitaampaa, joten vaihtosuhte on kääntynyt positiiviseksi. Maailmanmarkkinahintojen lasku päättyy vuoden 2015 aikana ja sekä tuonti- että vientihinnat kääntyvät maltilliseen nousuun. Vaihtosuhte paranee hivenerien ennustejaksolla.

Vaihtotaseen alijäämä on heikentynyt edelleen v. 2015 huolimatta kauppataaseen paranemisesta, sillä palvelujen tase on jatkunut heikkenemistään. Vuoden 2015 ensimmäisen

neljänneksen vaihtotaseen alijäämä oli 2,6 mrd. euroa eli 1,3 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ennustejaksolla kauppatase vahvistuu noin miljardilla eurolla positiivisen nettoviennin vetämänä. Vaikka kauppataseen ylijäämä vahvistuu ennustejaksolla, vaihtotase pysyy alijäämäisenä, sillä tuotannontekijäkorvaukset ja tulonsiirrot ovat vakiintuneet noin 1,5 mrd. euroa alijäämäisiksi. Vuonna 2017 vaihtotase on edelleen 1 mrd. euroa alijäämäinen eli 0,5 % suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Yksityinen kulutus kääntyy kasvuun

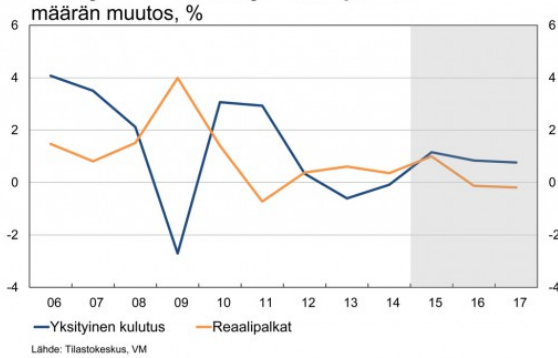
Yksityinen kulutus on supistunut viimeisen kahden vuoden aikana reaalityulojen alenemisen myötä. Tänä vuonna kotitalouksien ostovoima kohenee, mikä kääntää myös yksityisen kulutuksen kasvuun. Reaalityuloja vahvistaa poikkeuksellisen maltillinen inflaatiokehitys. Kulutuskysynnän kasvua vauhdittaa myös kuluttajien luottamuksen koheneminen. Kotitalouksien odotukset ovat viimeisen puo-

len vuoden aikana vahvistuneet tuntuvasti. Kuluttajien luottamus oman taloudellisen tilanteen suhteen on tällä hetkellä pitkän aikavälin keskimääräisellä tasolla. Kuluttajien koko kansantalouden kehitystä koskevat odotukset ovat myös muuttuneet keskimääräistä myönteisemmiksi.

Kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana yksityinen kulutus lisääntyi yli prosentin vuodentakaiseen verrattuna. Voimakkaimmin kasvoi kestokulutushyödykkeiden ja palvelujen kysyntä. Tammi-toukokuussa kuluttajien rekisteröimien uusien henkilöautojen lukumäärä on sitä vastoin jäänyt selvästi vähäisemmäksi viimevuotiseen verrattuna. Lyhyellä aikavälillä autojen kysyntää heikentää se, että kuluttajat odottavat autoverotusta koskevien ratkaisujen täsmentymistä. Tammi-huhtikuussa vähittäiskaupan myynnin määrä supistui 0,5 % vuodentakaiseen verrattuna. Vähittäiskaupan odotukset ovat kuitenkin kääntyneet nousuun ennätyskellisen alhaiselta tasoltaan.

Kevään aikana pankit ovat tarjonneet asuntovelallisille mahdollisuutta hakea määräaikaista 6-12 kuukauden mittaista lyhennysvapaita. Helmi-huhtikuussa asuntoluottoja järjestettiin uudelleen yli 7 mrd. euroa enemmän viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Lyhennysvapaiden suosion arvioidaan vauhdittavan kulutuksen kasvua tänä vuonna 0,2-0,4 prosenttiyksikköä. Kehityksen varjopuolena on se, että lyhennysvapaiden käyttö ylläpitää kotitalouksien velkaantumista. Yksityisen kulutuksen myönteistä kehitystä tukevat kotitalouksien reaalityulojen kasvu ja kuluttajien odotusten koheneminen, minkä seurauksena yksityinen kulutus lisääntyy tänä vuonna 1,2 %.

Yksityinen kulutus ja reaali-palkat

Julkisen talouden rahoitusaseman vahvistaminen ja velkaantumisen kasvun pysäyttäminen edellyttävät julkisten menojen sopeuttamista. Hallitusohjelman mukaan julkisia menoja sopeutetaan yhteensä 4 mrd. eurolla vaalikauden aikana. Menoleikkaukset vähentävät kotitalouksien saamia tulonsiirtoja yhteensä 0,8 mrd. eurolla. Ennustejakson aikana menoleikkausten vaikutuksia kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin vaimentavat kuitenkin tuloverotukseen toteutettavat kevennykset. Ansiotulojen verotusta oletetaan kevennettävän ensi vuonna siten, että verotus ei ansiotason nousun ja verojärjestelmän progressiivisuuden seurauksena kiristyisi. Lisäksi ennustejakson aikana palkansaajien verotusta kevennetään työtulovähennyksen kautta yhteensä 450 milj. eurolla. Ensi vuonna reaalityulojen kasvu jää tämänvuotisesta vaimeammaksi ja myös yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu 0,8 prosenttiin.

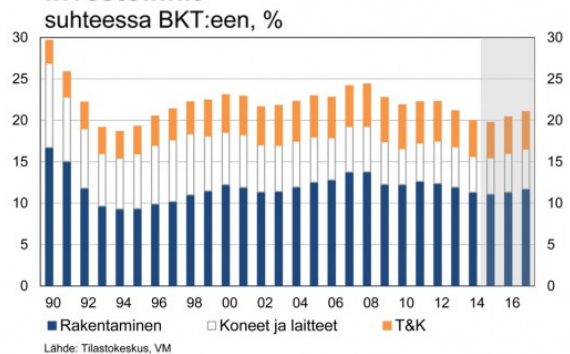
Vuonna 2017 kotitalouksien reaalityulot säilyvät edellisen vuoden tasolla. Yksityinen kulutus lisääntyy vajaan prosentin, mutta se edellyttää sitä, että kuluttajien odotukset säilyvät myönteisenä, mitä tukee työllisyystilan-

teen koheneminen. Tämän seurauksena kotitalouksien säästämisaste jatkaa tuolloin laskuaan.

Yksityiset investoinnit vihdoin kasvussa

Vuonna 2014 investoinnit supistuivat yli 5 prosenttia, jo kolmatta vuotta peräkkäin. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä yksityiset investoinnit kääntyivät kuitenkin pieneen kasvuun edelliseen neljännekseen verrattuna. Kasvun lähteenä olivat kone- ja laiteinvestoinnit. Yksityisten investointien kasvun odotetaan jatkuvan koko ennusteperiodin ajan vahvistuvan kansainvälisen talouskehityksen, Suomen viennin kasvun sekä poikkeuksellisen suuren metsäteollisuuden investoinnin vauhdittamana. Vuositasolla investoinnit supistuvat vielä yhden prosentin viime vuoteen verrattuna, mutta ensi vuodesta lähtien investointien kasvukontribuutio on merkittävä, kun niiden arvioidaan kasvavan 4-5 prosentin vuosivauhtia.

Investoinnit

Asuntojen uudisinvestoinnit lähtevät kasvuun vähitellen ja korjausinvestointien odotetaan jatkavan vahvaa, joskin hidastuvaa kasvuun koko ennusteperiodin ajan. Uusinvestoinnit kohdistuvat kaupunkeihin, joissa asuntojen hinnat ja vuokrat ovat kehittyneet muuta maata suotuisammin. Ensi ja seuraavana vuonna asuntoinvestointeja tukevat edelleen matalana pysyvä korkotaso sekä vähitellen aleneva työttömyys.

Investoinnit toimitiloihin ja tuotannollisiin rakennuksiin laskevat vielä alkuvuonna, mitä osoittaa heikko lupakehitys. Ensi ja seuraavana vuonna liikekeskusten rakentaminen saa vauhtia, mutta myös tuotannollisia toimitiloja lähtee aiempaa enemmän liikkeelle.

Maa- ja vesirakennusinvestoinnit ovat kehittyneet hieman ennustettua paremmin sekä viime vuoden lopulla että varsinkin tämän vuoden alussa. Ennusteen jatkuvuosiina kasvun arvioidaan olevan melko vaatimatonta. Ennuste ei sisällä hallituksen linjaamia lisäpanostuksia infraan.

Kone-, laite- ja kuljetusväline- sekä asejärjestelmäinvestointien arvioidaan kiihtyvän hyvään kasvuun lähivuosiin. Merkittävin yksittäinen tekijä on Äänekoskelle rakennettava uusi biotuotetehdas, jonka investoinnin arvo

on 1,2 mrd. euroa. Uuden sellutehtaan laitteiden arvo on 750 milj. euroa, lähes 10 % koko kone-, laite-, kuljetusväline- ja asejärjestelmäinvestointien vuosisummasta, ja niiden kiivaimman asennusvaiheen on arvioitu osuvan vuosiin 2016-17.

Tutkimus-, kehitys- ja ohjelmistoinvestoinnit supistui selvästi ensimmäisellä neljänneksellä. Kuluva vuoden ennustetta on nyt heikennetty ja ennusteena on, että t&k-investoinnit laskevat tänä vuonna noin 2 %. Jatkovuosina ne nousevat kohtuulliseen kasvuun.

Yksityiset palvelut ylläpitäneet tuotannon kasvua, jatkossa myös jalostus elpyy

Tuotanto ei ole käytännössä lisääntynyt Suomessa kolmeen vuoteen. Koko talouden arvonlisäys ei kuitenkaan ole teknisesti taantuma, sillä tuotannon muutokset ovat viimeisen vuoden aikana vaihdelleet nollan molemmin puolin. Alkuvuonna arvonlisäys kasvoi 0,1 % edellisestä vuosineljänneksestä lähinnä alkutuotannon ja parin yksityisen palvelutoimialan kasvun ansiosta. Talouden ak-

tiviteetti on siis muutaman kotimarkkinoilla toimivan toimialan varassa ja jalostustuotanto supistui yhä laajasti tammi-maaliskuussa. Heikomman tuottavuuden palveluihinpainotunut talouskasvu on johtanut tuottavuuden heikentymiseen työtuntia kohti.

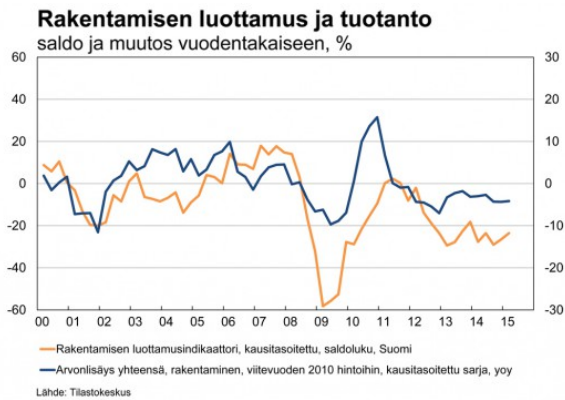

Talouskasvu on elpymässä epäyhtenäisesti ja vähitellen. Talouden aktiviteettia ylläpitävät tänä vuonna muutamat yksityisten palveluiden toimialat ja alkutuotanto. Taloutta supistavat jalostustoimialat teollisuudessa ja rakentamisessa. Maailmankaupan kasvun nopeutuminen ja investointihyödykkeiden lisääntyvä kysyntä elvyttävät tuotannon kasvuun ensi ja seuraavana vuonna. Tuotannon rakennemuutos etenkin elektroniikka- ja metsäteollisuudessa hidastaa kasvua vientikysynnän kohentumisesta huolimatta.

Teollisuuden suhdannenäkymät kohenivat kausiluonteisesti alkuvuonna. Tuotanto-odotus lähikuukausille oli silti keväällä laskussa, sillä tilauskanta ei ole lisääntynyt ja varastot ovat kasvaneet. Myönteisimmät näkymät ovat puu- ja tekstiiliteollisuudessa. Seuraavien kuukausien aikana tuotanto supistunee sen sijaan paperi-, rakennustuote- ja teknologiateollisuudessa. Vientikysynnän elpyminen ja valuutan ulkoisen arvon heikkeneminen tukevat teollisuuden tuotantoa jatkossa. Tänä vuonna teollisuuden arvonlisäys supistuu vielä runsaan prosentin, mutta lisääntyy ensi ja seuraavana vuonna kaksi ja kolme prosenttia.

Rakentamisen suhdannenäkymät ovat viime vuoden loppua valoisimmat, vaikka tuotannon ei juuri odoteta lisääntyvän. Yritykset ja kotitaloudet leikkaavat yhä uusinvestointejaan, joten rakennusyritysten tilauskanta jatkaa laskuaan. Korjausrakentaminen tukee kuitenkin rakentamisen arvonlisäystä ja uudisrakentaminen elpyy muun talouden mukana ensi ja seuraavana vuonna. Tänä vuonna rakentamisen arvonlisäys supistuu neljättä vuotta peräkkäin, nyt 2½ %. Ensi ja seuraavana vuonna rakentaminen kasvaa vajaaksi ja kolme prosenttia uudisrakennustoiminnan elpymässä.

Palvelualojen suhdannenäkymät ja myynti-odotus kohenivat keväällä alkuvuodesta. Palveluiden kysyntä on elpynyt muutamilla yksityisillä palvelutoimialoilla. Parhaat kasvun edellytykset tänä vuonna ovat yrityksillä palvelevilla perinteisillä palvelutoimialoilla sekä kuluttajia palvelevilla uuden tekniikan toimialoilla. Erityisesti rahoitus- ja vakuutus- sekä kiinteistöpalvelutoimialat odottavat myyntinsä kasvavan lähiaikoina, sillä kysyntä on kohtenut kevään aikana selvästi. Liikenteen ja julkisten palveluiden supistuminensitä vastoin jatkuu. Kotitalouksien vaimea ostovoiman kehitys ei tue kaupan myyntiä. Tänä vuonna palveluiden tuotanto lisääntyy lähes prosentin. Ensi ja seuraavana vuonna tuotanto lisääntyy 1½ %.

Työllisyys, hinnat ja palkat

Työttömyysaste nousee selvästi tänä vuonna

Työllisyyskehitys on ollut alkuvuonna ennakoitua heikompaa. Työllisiä oli tammi-huhtikuussa 0,3 % vähemmän kuin vastaavana aikana viime vuonna. Suomen talouden heikko kasvu ei paranna kuluvan vuoden työllisyysnäköymiä ja työllisten määrän ennustetaan siten jäävän 0,2 % viime vuotta alemmalle tasolle, vaikka työllisyys kääntyykin lievään kasvuun loppuvuodesta.

Työttömyys on jatkanut kasvuaan jopa ennakoitua voimakkaammin sekä otospohjaisen työvoimatutkimuksen (TK) että työnvälitystilaston (TEM) mukaan. Työttömyysasteen trendi oli huhtikuussa 9,6 %. Ennuste työttömyysasteeksi vuodelle 2015 on 9,3 %.

Bruttokansantuotteen kasvu vuosina 2016 ja 2017 kääntää myös työllisyyden maltilliseen nousuun ja työttömyyden hitaaseen laskuun. Työllisyyskehitys pysyy kuitenkin heikkona koko ennustejaksolla. Vuosina 2016 ja

2017 työllisyyden ennustetaan paranevan 0,4 % vuodessa. Työttömyysaste laskee ennusteen mukaan 9 prosenttiin v. 2016 ja 8,7 prosenttiin v. 2017.

E erityisen huolestuttavaa työllisyystilanteessa on pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrän jatkuva kasvu. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli huhtikuussa 104 200, mikä on runsas 15 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Rakennetyöttömien määrä oli TEM:n työnvälitystilaston mukaan huhtikuussa 204 828, mikä on yli kymmenyksen enemmän kuin vuotta aiemmin. Suhdannetilanteen parantuessakin suuri rakennetyöttömyys hidastaa työttömyysasteen pienenemistä.

Rakennetyöttömyyden purkaminen onkin yksi uuden hallituksen tärkeimmistä haasteista. Työttömyysjaksot tulisi pyrkiä katkaisemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja työttömien kannustimia aktiiviseen työnhakuun tulisi edelleen lisätä. Pelkkää työttömyysjaksion katkaisua työvoimapolitiikan toimenpiteillä ei voida kuitenkaan pitää onnistumisena, jos toimenpiteiltä päädytään uudelleen työttömyyteen tai toistuviin palvelujaksoihin.

Työllisyystilanteen kohentumisen esteenä ovat heikon suhdannekehityksen lisäksi erilaiset alueelliset ja ammatilliset yhteensopivuusongelmat työttömien työnhakijoiden ja avointen työpaikkojen välillä. Rakennemuutos on vienyt paljon työpaikkoja perinteisiltä teollisuustoimialoilta. Viimekuukausina työttömyys on kuitenkin lisääntynyt entistä tasaisemmin kaikissa maakunnissa ja ammatti-

ryhmissä. Vastaavasti työttömyys on kasvanut entistä tasaisemmin eri koulutusasteilla; korkeasti koulutettujen työttömyys on lisääntynyt jopa hieman muita nopeammin viime kuukausina.

Sekä työllisyysasteella että työvoimaan osallistumisasteella tarkasteltuna huolestuttavaa on se, että erityisesti 25–54-vuotiaiden työllisyys on heikentynyt viime aikoina. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu on myös ollut nopeinta tässä ikäryhmässä. Positiivisena voidaan pitää vanhimmissa ikäryhmissä tapahtunutta työllisyys- ja osallistumisasteen nousua, sillä näiden ikäluokkien suhteellinen osuus on jatkossa nousussa. Työllisyysasteen nostamisessa keskeistä on pyrkiä ehkäisemään työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä ja edistää työssä jaksamista. Nuorimpien ikäluokkien kohdalla kyseeseen voisi tulla myös opiskeluaikojen lyhentäminen.

Työvälitystilaston tilastoima rekisteröityneiden työttömien työnhakijoiden lukumäärä ja Tilastokeskuksen otospohjainen työttömyys antavat osin erilaisen kuvan työttömyyden tasosta ja kehityksestä. TEM:n ilmoittama työttömien työnhakijoiden lukumäärä on jonkin verran suurempi kuin Tilastokeskuksen tilastoima työttömyys. Toisaalta nuorten alle 25-vuotiaiden, jotka hakevat muita useammin työtä ilman että ovat rekisteröityneet työttömiksi, työttömyys arvioidaan työvoimatutkimuksen lukujen perusteella yleensä suuremmaksi. Sen sijaan vanhempien ikäryhmien kohdalla TEM:n rekisteröityneisiin työttömiin perustuva työttömyys on yleensä aina suurempaa. Ero Tilastokeskuksen ja TEM:n ilmoittamien työttömyyslukujen välillä on ollut kasvussa jo usean vuoden ajan. Osaltaan eron kasvua selittää se, että osa työttömistä on luopunut aktiivisesta työhausta heikon suhdannetilanteen takia. Tilastokeskuksen työttömyyskäsite edellyttää aktiivista työnhakua.

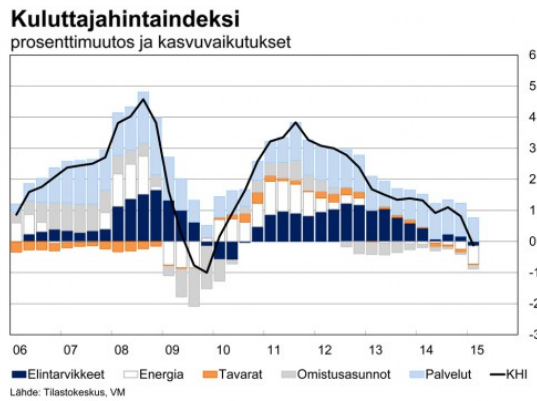
Ero työttömien lukumäärissä on kasvanut lähinnä yli 25-vuotiaiden ryhmässä. Eroja työttömien lukumäärissä selittävät myös tilastointimenetelmien ja lainsäädännön muutokset.

Inflaatiopaineita ei näkyvissä

Inflaatiopaineet ovat ennustejaksolla tavanomaista pienemmät, sillä kansantalouden käytössä on runsaasti vapaita resursseja, tuotantokuilu on edelleen selvästi negatiivinen ja inflaatio-odotukset tulevasta ovat maltilliset. Ennuste perustuu oletuksiin lievästi nousevasta öljyn hinnasta, tuontihintojen hitaasta noususta, maltillisista palkankorotuksista ja alhaisesta, mutta vähitellen nousevasta korkotasosta.

Viime vuoden lopulla inflaatio alkoi hidastua öljyn maailmanmarkkinahinnan voimakkaan laskun seurauksena. Öljyn maailmanmarkkinahinta on ollut vuoden alkupuolella selvästi viimevuotta matalampi ja siitä syystä kuluttajahinnat alenivat tammi-huhtikuussa -0,1 prosenttia edellisvuodesta. Edellisen keran kuluttajahinnat ovat laskeneet Suomessa kansainvälisen finanssikriisin jälkimainingeissa tammikuussa 2010.

Tänä vuonna kuluttajahintojen odotetaan pysyvän lähes viime vuoden tasolla. Kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitatuksi inflaatioksi ennustetaan 0,1 prosenttia. Useat tekijät selittävät tavanomaista hitaampaa hintojennousutahtia, mutta merkittävin yksittäinen syy on alhainen öljyn hinta. Ennusteesa oletetaan öljyn keskimääräiseksi hinnaksi v. 2015 56 euroa tynnyriä kohden, mikä laskee kotimaisen energian kuluttajahintaa tuntuvasti.

Energian hinta ei ole ainoa inflaatiota hillitsevä tekijä. Alkuvuonna päivittäistavara-kauppa on laskenut valikoitujen elintarvikkeiden hintaa kaupan kilpailutilanteen kiristymisen myötä. Sen seurauksena jalostettujen elintarvikkeiden hintojen nousu on pysähtynyt. Myös palveluiden hinnat nousevat aiempaa hitaammin maltillisen palkkakehityksen ansiosta. Viime vuosina palveluiden hinnat ovat kohonneet lähes kolmen prosentin tahtia, mikä on ollut huomattavasti nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin (1½ prosenttia).

Tänä vuonna veronkorotukset nostavat hintatasoa. Viime vuoden tapaan myös tämän vuoden alussa korotettiin useita välillisiä veroja mm. tupakkaveroa, sähköveroa ja ajoneuvoveroa. Vuonna 2015 välillisten verojen korotuksen arvioidaan nostavan kansallista kuluttajahintaindeksiä noin 0,3 prosenttiyksikköä. Ilman veronkorotuksen vaikutuksia kuluttajahinnat alenisivat tänä vuonna.

Vuosina 2016 ja 2017 asteittain nouseva öljyn hinta kiihdyttää hieman inflaatiota. Siitä huolimatta ensi vuonna inflaatio kiihtyy vain yli prosenttiin ja v. 2017 kansallinen kulutta-

jahintaindeksi kohoaa 1,4 prosenttia. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi nousee ennusteen lopulla hieman tätä hitaammin, sillä korkotason lievä nousu ei suoraan näy indeksissä. Pohjainflaatio, josta on poistettu energian ja tuore-elintarvikkeiden vaikutus, pysyy ensi vuonna hitaana ja nousee vajaan prosentin.

Kansainvälisen finanssikriisin alun jälkeen hinnat ovat kohonneet Suomessa selvästi euroaluetta nopeammin. Yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattuna hinnat ovat nousseet Suomessa vuoden 2008 lopusta 14 prosenttia kun samaan aikaan euroalueen hintataso on kohonnut 9 prosenttia. Euroopan keskuspankin ennusteen mukaan euroalueen inflaatio on tänä vuonna 0,3 % ja vuosina 2016 – 2017 1,5 % ja 1,8 %. Näin ollen ero Suomen ja euroalueen hintatason välillä ei enää kasvaisi.

Ansiotason nousu on maltillista

Nimelliset ansiot nousivat ansiotasoindeksillä mitattuna 1,4 % viime vuonna. Sopimuspalkkojen nousu oli 0,7 % ja muut tekijät nostivat ansiotasoindeksiä 0,7 %.

Vuonna 2015 ansiotaso kehittyi työmarkkinaosapuolten vuoden 2013 syksyllä neuvotteleman työmarkkinaratkaisun mukaisesti. Työllisyys- ja kasvusopimus nostaa sopimuspalkkoja keskimäärin 0,5 %. Mikäli sopimusta jatketaan samoilla korotuksilla kuin vuosina 2014–15, nousevat sopimuspalkat keskimäärin 0,4 % v. 2016.

Ansiokehitysennusteessa oletetaan muiden tekijöiden kuin sopimuspalkkojen kohottavan ansioita reilut puoli prosenttia molempina vuosina. Nimellisten ansioiden arvioidaan näin ollen kasvavan 1,1 % vuosina 2015 ja 2016 ansiotasoindeksillä mitattuna. Tämä ansiotason nousu on huomattavasti 2000-luvun keskimääräistä vauhtia hitaampaa, mikä on sopusoinnussa hitaan talouskasvun ja vaisun työllisyyskehityksen kanssa. Maltillisen ansioiden nousun oletetaan jatkuvan v.2017 ja ansiotason kasvavan 1,2 %.

Julkinen talous

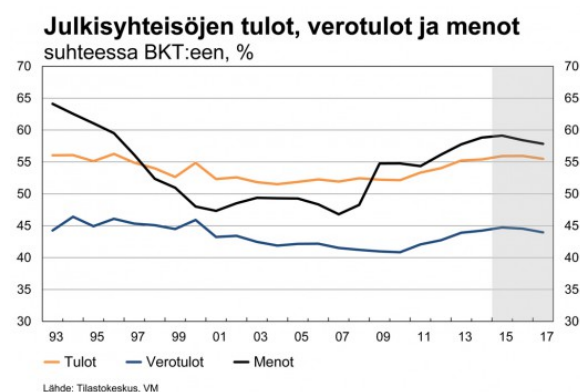
Julkisen talouden ennusteessa on otettu huomioon muuttunut makroennuste sekä hallitusohjelman toimet, jotka ovat konkretisoituneet kesäkuun 11. päivään mennessä siinä määrin, että niiden vaikutus voidaan laskea ja niiden arvioidaan olevan mukana hallituksen ensimmäisessä Julkisen talouden suunnitelmassa syyskuussa 2015. Erityisesti vuoden 2016 jälkeen ajoittuvat toimet tarkentuvat jatkovalmistelussa ja huomioidaan seuraavilla ennustekierroksilla.

Täten esim. 1,6 mrd. euron panostukset kärkihankkeisiin ja korjausvelan vähentämiseen eivät ole mukana ennusteessa. Yhteiskuntasopimusta tai sen vaihtoehtona tehtäviä 1,5 mrd. euron lisäsäästöjä ei ole myöskään huomioitu. Indeksijäädysten vaikutus on mataltuneen inflaatioennusteen vuoksi pienempi kuin hallitusohjelmassa esitetty.

Julkinen talous on pysynyt selvästi alijäämäisenä jo kuusi vuotta pitkään jatkuneen heikon suhdannetilanteen sekä pidempiaikaisten rakenneongelmien vuoksi. Aiemmin toteutetut sopeutustoimet ovat supistaneet alijäämän kasvua, mutta eivät ole pysäyttäneet sitä. Myös julkinen velka on kasvanut rivakkaa tahtia. Talouskasvu jatkuu vaimeana ennustejaksolla, joten kasvu ei yksistään riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa tai kääntämään velkasuhdetta laskuun.

Viimevuonna Suomen julkisyhteisöjen alijäämä ylitti 3 prosentin viitearvon. Nykytiedon valossa viitearvo ylittyy vielä kuluvana vuonna, mutta alijäämä pienenee sopeutustoimien sekä viriävän talouskasvun myötä alle viitear-

von v. 2016. Julkisyhteisöjen velkasuhde sen sijaan jatkaa kasvuaan, joskin hidastuvalla tahdilla.

Valtiontalous on ollut alijäämäinen jo useita vuosia. Alijäämän ennakoidaan supistuvan maltillisesti ennustejakson aikana. Aiemmin toteutetut ja nyt sovitut sopeutustoimet hillitsevät menojen kasvua ja kasvattavat valtion tuloja ja siten osaltaan estävät alijäämän syvenemistä. Hitaan talouskasvun johdosta verotulot kasvavat ennustejaksolla vaihteasti. Myös valtionvelan ennustetaan jatkuvan kasvuaan, vaikkakin aiempaa hitaammin.

Paikallishallinnon rahoitusasema on kuluvana vuonna 0,8 % alijäämäinen suhteessa BKT:hen. Kuntatalouden tilaa kiristävät mm. palvelutarpeen kasvu, heikko kokonaistaloudellinen kehitys sekä aiempina vuosina osana valtiontalouden sopeutustoimia päätetyt toimenpiteet, kuten kuntien valtionosuusleikkaus. Kuntataloutta vahvistavat kuntien omat sopeutustoimet. Keskimääräinen kun-

nallisveroprosentti nousi 0,1 prosenttiyksiköllä vuoden alussa. Lisäksi useat kunnat nostivat kiinteistöveroprosenttejaan.

Paikallishallinnon rahoitusasema vahvistuu lähivuosina hieman, mutta pysyy edelleen selvästi alijäämäisenä. Paikallishallinnon velkasuhde nousee lähes 10 prosenttiin v. 2017. Hallitusohjelman toimenpiteet vahvistavat nettomääräisesti paikallishallinnon rahoitusasemaa vuosina 2016-2017. Osa toimenpiteistä, kuten toisen asteen koulutuksen rakenneuudistus tai erikoissairaanhoidon kustannuksia pienentävä kannustinjärjestelmä, otetaan huomioon sitten, kun toimenpiteiden yksityiskohdat ovat täsmentyneet jatkovalmistelussa.

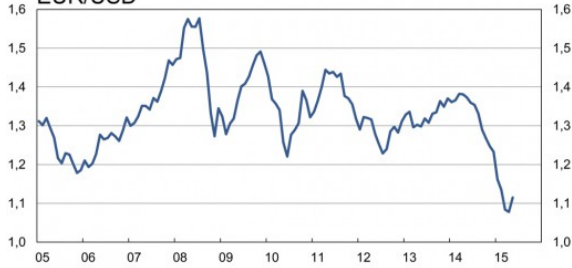
Työeläkelaitosten ylijäämä suhteessa BKT:hen heikkenee viime vuoden 1,7 prosentista reiluun prosenttiin vuosina 2015-2017. Eläkeläisten määrän kasvu ja keskimääräisen eläketason nousu kasvattavat eläkemenoja ennustejaksolla. Edellisen hallituksen päätös rajoittaa eläkeindeksien korotus 0,4 prosenttiin hillitsee eläkemenojen kasvua v. 2015. Samaan aikaan valtion eläkerahastosta suoritettava ylimääräinen 500 milj. euron tuloutus valtiolle kuitenkin lisää rahaston menoja kertaluonteisesti. Eläkemaksujen korotukset pitävät yllä maksutulojen kasvua kuluvana

vuonna palkkasumman hitaasta kehityksestä huolimatta. Vuoden 2017 eläkeuudistusneuvottelujen yhteydessä sovittiin, että aiemmin vuodelle 2016 aiottu 0,4 prosenttiyksikön korotus työeläkemaksuun siirtyy vuodelle 2017. Vaikka eläkevarojen arvo on noussut voimakkaasti viime aikoina, vähenevät työeläkelaitosten omaisuustulot vielä kuluvana vuonna korkojen laskun vuoksi. Korkotuottojen odotetaan kuitenkin kääntyvän maltilliseen kasvuun ennustejakson loppua kohden.

Muut sosiaaliturvarahastot pysyvät myös kuluvana vuonna alijäämäisinä työttömyysmenojen yhä kasvaessa. Työttömyysvakuutusrahasto velkaantuu edelleen kuluvana vuonna, minkä vuoksi rahaston suhdanepuskurin lakisääteinen raja uhkaa rikkoutua ennustejakson lopulla. Siten ennusteessa on aiemmasta poiketen oletettu, että työttömyysvakuutusmaksua joudutaan korottamaan arviolta 0,5 prosenttiyksikköä v. 2016. Maksukorotuksen ja työttömyyden kasvun taittumisen ansiosta muiden sosiaaliturvarahastojen alijäämän odotetaan supistuvan ennustejakson loppua kohden. Edellisen hallituksen päättämät sekä nykyisen hallituksen ohjelmassa linjatut säästöpäätökset hillitsevät muiden sosiaaliturvarahastojen menokehitystä koko ennustejaksolla.

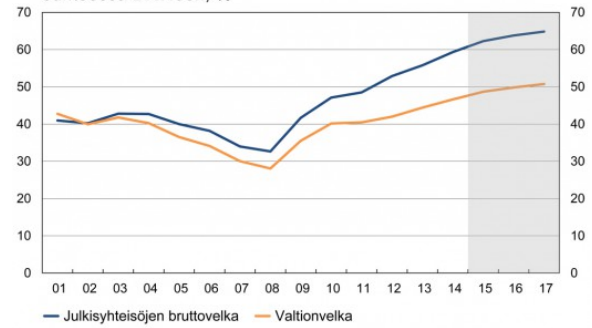
Taustakuvat

Valuuttakurssi
EUR/USD

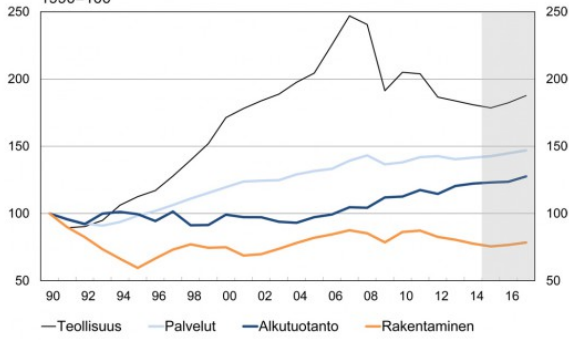
Lähde: Euroopan keskuspankki

Julkisyhteisöjen bruttovelka ja valtionvelka
suhteessa BKT:een, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

Tuotanto
1990=100

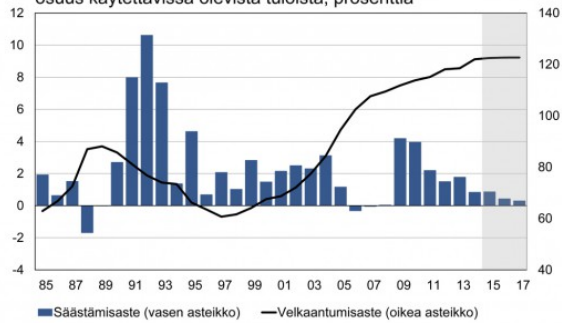
Lähde: Tilastokeskus, VM

Teollisuuden ja kuluttajien luottamus
saldo, kausitasoitettu

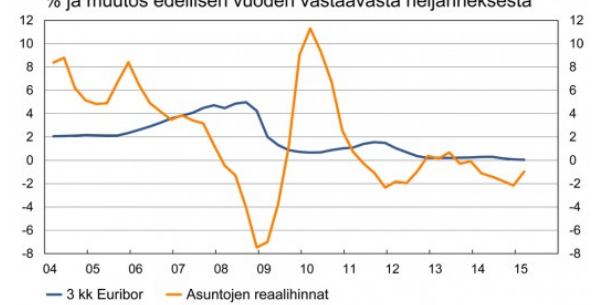
Lähde: Euroopan komissio

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen
osuus käytettävissä olevista tuloista, prosenttia

Lähde: Tilastokeskus, VM

Lyhyet korot ja asuntojen reaalihinnat
% ja muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

Lähde: Reuters, Tilastokeskus

Lisätietoja

Kansantalousosaston suhdanneyksikön
päällikkö Mika Kuismanen,
puh. 02955 30021,
gsm 040 502 5107

Neuvotteleva virkamies
Mikko Sariola,
puh. 02955 30253,
gsm 050 377 3434

Julkinen talous
Kansantalousosaston vakausyksikön
päällikkö Mikko Spolander,
puh. 02955 30006,
gsm 040 558 7457

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
Snellmaninkatu 1 A
PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO
Puhelin 0295 160 01
Telefaksi 09 160 33123
www.vm.fi

Taloudellinen katsaus, kesä 2015
ISSN 1797-9714 (pdf, zine)
ISBN 978-952-251-694-7 (pdf, zine)